

de Merode
cultuur en erfgoed

CULTUURREGIO DE MERODE

Cultuurnota 2020 – 2025
Update juni 2022

a. Visie

Cultuurregio de Merode¹ wil de regisseur zijn om een bovenlokaal cultuurbeleid uit te bouwen samen met diverse partners. We zien cultuur als een dynamisch systeem waarin creatieve uitdrukking betekenis geeft en mensen samenbrengt en waarin kennis, meningen en ervaringen gedeeld kunnen worden. Cultuur speelt dan ook een rol in individuele en maatschappelijke ontplooiing. cultuurregio de Merode wilt een volwaardige rol spelen in een gebiedsgerichte werking, gericht op het verbeteren van de levenskwaliteit van de regio en haar inwoners.

Cultuurregio de Merode wilt de verschillende waarden van cultuur binnen de regio voldoende tot uitdrukking laten komen. Dit overstijgt de draagkracht van één gemeente en vraagt verbinding met partners uit andere sectoren. Cultuurregio de Merode faciliteert een netwerk over beleidsdomeinen en -niveaus en sectoren heen. Verbinding en samenwerking worden gestimuleerd met als doel een **kwalitatief, bovenlokaal cultuurbeleid** en **innovatieve projecten** te ontwikkelen.

Cultuurregio de Merode ondersteunt de lokale cultuurwerkingen in de Merode met expertise zodat zij een duurzame impact kunnen creëren in hun gemeente en bij uitbreiding in de regio. De bovenlokale samenwerking en koppeling met andere sectoren maakt het mogelijk om blinde vlekken aan te pakken en te innoveren. Cultuurregio de Merode stimuleert lokale cultuurwerkingen om cultuur in al haar diversiteit aan bod te laten komen. Projecten worden opgestart om het cultureel kapitaal van de regio te valoriseren tot een kwalitatief aanbod waaraan inwoners en bezoekers optimaal kunnen participeren.

Cultuurregio de Merode wilt de **drempels** die mensen verhinderen deel te nemen aan het culturele leven, **verlagen**. Niet willen deelnemen is een keuze, niet kunnen deelnemen is uitsluiting. Culturele armoede beïnvloedt van jongs af aan alle aspecten van het leven, en leidt zo een verregaande vorm van uitsluiting in de maatschappij. Bijzondere aandacht gaat dan ook uit naar de participatie van maatschappelijk kwetsbare groepen en jongeren.

---

¹ Cultuurregio de Merode bestaat uit de gemeenten Hulshout, Scherpenheuvel-Zichem, Tessenderlo en Westerlo.

b. Regierol

De cultuurregio de Merode ziet twee grote aspecten in de regierol: het uitbouwen en onderhoud van een netwerk en het coördineren van het proces om tot een duurzame, bovenlokale cultuurwerking te komen.

Het **netwerk** vormt de fundering van de bovenlokale cultuurwerking. De cultuurregio moet het werkveld degelijk verkennen om een doordacht netwerk uit te bouwen. Succesfactoren daarbij zijn: een werkbare netwerk grootte, de aanwezigheid van onmisbare actoren en een geschikte mate van variëteit aan actoren. Enerzijds moet een intern netwerk gebouwd worden tussen lokale cultuurwerkingen. Anderzijds is ook een extern netwerk noodzakelijk om een geïntegreerde werking te verzekeren. Om het netwerk goed te laten draaien is een sterk leiderschap nodig. De leider heeft aandacht voor het gedeelde belang en de meervoudige relaties tussen bepaalde actoren. De actoren moeten de meerwaarde van het netwerk inzien en eigenaarschap opnemen. Cruciaal daarbij is effectieve communicatie naar het netwerk.

De cultuurregio coördineert het proces naar een gedragen, bovenlokale cultuurwerking. Het proces start met een inhoudelijk verkenning van het werkveld en de verschillende doelstellingen van de samenwerking. Binnen de acties moet afgestemd worden over strategieën, problemen en oplossingen. Belangrijk daarbij is dat de actoren zich voldoende bewust zijn van het gemeenschappelijk belang dat zij hebben bij de samenwerking. De cultuurregio ziet de lokale en bovenlokale cultuurwerkingen in een ruimer, geïntegreerd perspectief. Vanuit die positie dient de cultuurregio ook een sensibiliserende rol te spelen. De regisseur moet ervoor zorgen dat voldoende resultaten behaald worden, dat men niet in de procesfase blijft hangen. Het zal daarom nodig zijn om af en toe ook een actorrol op te nemen om projecten te faciliteren en eventueel initiëren. Een goed **evenwicht** moet echter bewaard worden, waarbij de cultuurregio doorgaan de **regierol** opneemt en wanneer nodig de **actorrol**. De gemeenten moeten voldoende **eigenaarschap** hebben om zich te engageren en zelf tot actie over te gaan. Door een proactieve aanpak en een bovenlokale, geïntegreerde bril, hoopt de cultuurregio de lokale cultuurwerkingen tot bewegen tot het uitvoeren van transversale projecten. Tot slot hoort bij de regierol ook het praktisch beheer van de cultuurregio en de projectvereniging. Communicatie met de raad van bestuur, rapportering naar de Vlaamse Overheid en financieel beheer, het zijn maar enkele praktische taken waarvoor voldoende tijd moet uitgetrokken worden.

Om de regierol in al zijn aspecten te kunnen opnemen, wenst de cultuurregio 1,6 VTE in dienst te nemen. Een medewerker op A-niveau geeft de werking van de cultuurregio vorm, zet strategische lijnen uit, coördineert de verschillende acties en voert de meer strategische acties uit. Een medewerker op B-niveau wordt aangestuurd door de medewerker op A-niveau. Deze projectmedewerker voert bepaalde acties uit en ondersteunt de algemene werking van cultuurregio.

c. Doelstellingen en acties²

I. Strategische doelstelling I

Cultuurregio de Merode bouwt en onderhoudt een netwerk dat lokale cultuurwerkingen met elkaar, andere sectoren, andere beleidsniveaus en -domeinen verbindt.

Verbinding en samenwerking worden gestimuleerd met als doel een kwalitatief, bovenlokaal cultuurbeleid en innovatieve projecten te ontwikkelen. Het biedt ook de mogelijkheid om acties en projecten te ondernemen die de draagkracht van één gemeente overstijgen.

Operationele doelstelling I.1

Cultuurregio de Merode bouwt een intern cultuurnetwerk tussen de deelnemende gemeenten uit zowel op beleids- als operationeel niveau.

In het netwerk worden het cultuurbeleid, de programmatie en de cultuurcommunicatie tussen gemeenten afgestemd. Verder wordt binnen het netwerk kennis opgebouwd en expertise uitgewisseld. Daarnaast is het netwerk een voedingsbodem voor vernieuwende activiteiten die de draagkracht van één gemeente overstijgen.

Acties

- I.1.1 Cultuurregio de Merode brengt lokale cultuurambtenaren uit de regio samen in een expertisenetwerk en ondersteunt hen in gezamenlijke acties.
regierol
- I.1.2 Cultuurregio de Merode brengt de programmatores uit de regio samen in een expertisenetwerk en ondersteunt hen in gezamenlijke acties.
regierol
- I.1.3 Cultuurregio de Merode brengt schepenen van cultuur uit de regio samen in een expertisenetwerk.
regierol
- I.1.4 Cultuurregio de Merode brengt de bibliotheken uit de Merode samen in een expertisenetwerk en ondersteunt hen in gezamenlijke acties.
regierol

---

² Acties worden enkel aangeduid als 'gerealiseerd' wanneer ze niet opnieuw hernomen worden. Jaarlijkse realisaties worden dus niet aangeduid, enkel éénmalige acties.

Operationele doelstelling 1.2

Cultuurregio de Merode bouwt een extern netwerk uit met andere stakeholders dan de gemeenten.

Acties

- 1.2.1 Cultuurregio de Merode neemt deel aan het bredere partnerschap rond de ontwikkeling van het Merodegebied tot landschapspark.
regierol
- 1.2.2 Cultuurregio de Merode neemt deel aan overlegmomenten met andere IGS'en cultuur.
regierol
- 1.2.3 Cultuurregio de Merode neemt deel aan Vlaamse initiatieven voor overleg.
regierol
- 1.2.4 Cultuurregio de Merode organiseert netwerkmomenten rond cultuur waarin vertegenwoordigers uit andere sectoren vertegenwoordigd zijn.
De netwerkmomenten zullen gebruikt worden om elkaar te ontmoeten, elkaars werking te leren kennen, informatie uit te wisselen en te zoeken naar mogelijkheden voor samenwerking over sectoren heen.
regierol
- 1.2.5 Cultuurregio de Merode ondersteunt lokale cultuurwerkingen om samenwerking met partners uit andere sectoren uit te bouwen.
Cultuurregio de Merode houdt de vinger aan de pols bij de lokale cultuurwerkingen om op de hoogte te blijven van nieuwe ideeën en ontwikkelingen. Waar relevant geeft cultuurregio advies bij het betrekken van andere sectoren. De lokale cultuurwerkingen kunnen daarvoor terugvallen op het breed netwerk en de expertise die cultuurregio de Merode daarrond uitbouwt. Goede voorbeelden rond samenwerking met andere sectoren worden uitgewisseld tussen en indien mogelijk doorgetrokken in de gemeenten.
regierol

Operationele doelstelling 1.3

Cultuurregio de Merode ondersteunt lokale cultuurwerkingen door versterking van de lokale ambtenaren, ondersteuning bij innovatie acties, versterking van vrijwilligers en culturele ondernemers en behartiging naar hogere overheden.

Acties

- 1.3.1 Cultuurregio de Merode organiseert bovenlokale infosessies en opleidingen op basis van de behoeften van het werkveld. Deze staan open voor alle geïnteresseerden.

Actorrol

- 1.3.2 Cultuurregio de Merode ondersteunt gemeenten bij het zoeken naar middelen voor eigen acties en projecten, bv. bij het aanvragen van subsidies of bij het zoeken naar sponsoring. *cultuurregio de Merode helpt lokale cultuurwerkingen de weg te vinden in de verschillende mogelijkheden om middelen te vinden voor hun eigen werking en acties. cultuurregio de Merode informeert de lokale cultuurwerkingen over nieuwe opportuniteiten op dat vlak. cultuurregio de Merode werkt een communicatieboodschap naar stakeholders uit rond het bovenlokaal cultuurbeleid in de Merode die de lokale cultuurwerkingen kunnen gebruiken om extra middelen aan te trekken.*

regierol

- 1.3.3 Opleidingen worden georganiseerd voor lokale cultuurambtenaren volgens de aanwezige noden in samenwerking met andere IGS'en cultuur.

regierol

- 1.3.4 Cultuurregio de Merode stimuleert en ondersteunt cultureel ondernemerschap. *Het bestaande aanbod van ondersteuning door gemeenten richt zich voornamelijk op traditionele socio-culturele verenigingen. Nieuwe, innovatieve culturele spelers vinden moeilijker aansluiting. De cultuurregio wil die detecteren, samenbrengen en verbinden om vanuit kiemideeën en kiemprojecten te komen tot duurzame aanvullingen op de culturele werking.*

regierol

- 1.3.5 Cultuurregio de Merode ondersteunt lokale verenigingen van amateurkunsten bij het oplossen van de knelpunten die zij ervaren.

regierol

- 1.3.6 Cultuurregio de Merode neemt de belangenbehartiging op zich van de culturele sector in de regio naar hogere overheden.

regierol

- 1.3.7 De cultuurregio ondersteunt culturele actoren met innovatieve en bovenlokale ambities. Zij treedt op als verbinder, klankbord, adviesverlener en in de toekomst ook als financieel ondersteuner.

regierol

2. Strategische doelstelling 2

Cultuurregio de Merode stimuleert en ondersteunt de lokale cultuurwerkingen in het actief betrekken van bepaalde doelgroepen bij het socio-culturele leven en laten deelnemen aan culturele activiteiten.

Operationele doelstelling 2.1

Cultuurregio de Merode ontwikkelt in een breed partnerschap een traject over diversiteit en cultuurparticipatie bij maatschappelijk kwetsbare groepen en ondersteunt zo het lokaal cultuurbeleid bij het inzetten op deze beleidsprioriteit.

Acties

- 2.1.1 Cultuurregio de Merode brengt een netwerk rond diversiteit en cultuurparticipatie samen. Dit netwerk bestaat uit vertegenwoordigers van de lokale besturen, vrijetijdsaanbieders, communicatie, doelgroeporganisaties, vertegenwoordigers van mensen in armoede met als doel cultuuractoren te sensibiliseren en ondersteunen in hun diversiteitsbeleid en goede praktijken te delen.
regierol
- 2.1.2 Cultuurregio De Merode regisseert en trekt de opstart en uitrol van de UiTPAS de Merode. Zij organiseert de werkgroepen, schrijft het aanvraagdossier en zoekt naar bijkomende middelen zodoende de gemeenten zo goed mogelijk te ondersteunen. Gemeenten die niet wensen in te stappen, worden op de hoogte gehouden en gemotiveerd om alsnog in te stappen.
regierol
- 2.1.3 Cultuurregio De Merode stimuleert en ondersteunt gemeenten om naast de UiTPAS ook in te zetten op toeleiding, nl. alle extra inspanningen die nodig zijn om mensen tot duurzame participatie te brengen, naast het wegwerken van financiële drempels.
Cultuurregio de Merode bouwt zelf expertise uit rond toeleiding naar maatschappelijk kwetsbare groepen. Zij organiseert opleidingen voor cultuurambtenaren rond dit thema. Zij sensibiliseert lokale beleidsmakers en cultuurwerkingen. Zij verzamelt en deelt goede voorbeelden en nieuwe inzichten rond dit thema met lokale cultuurwerkingen. De cultuurregio stimuleert de verbetering van de werking van de lokale netwerken. De cultuurregio gaat op zoek naar extra middelen om projecten rond vrijetijdsparticipatie te kunnen verwezenlijken.
regierol
- 2.1.4 Cultuurregio de Merode organiseert voor de lancering van de UiTPAS de Merode in 2022 een groots en toegankelijk project i.s.m. haar netwerk.
actorrol – gerealiseerd

- 2.1.5 De cultuurregio blijft ook na opstart haar regierol i.k.v. UiTPAS vervullen en zorgt voor een lokaal en bovenlokaal sterk UiTPAS-project. De cultuurregio trekt de samenwerking tussen de gemeenten, inspireert hen en verbindt hen met andere partners.
regierol
- 2.1.6 De cultuurregio versterkt en ondersteunt de gemeenten in de opvolging en de verdere uitbouw van de UiTPAS.
De cultuurregio versterkt de lokale ambtenaren in hun UiTPAS-werking. Zij is de eerste hulplijn voor de lokale trekkers bij eender welke vraag aangaande UiTPAS en biedt de nodige ondersteuning. Gemeenten en partners worden bijgestaan bij de opmaak van omruilvoordelen. Gemeenten en partners worden gestimuleerd om promotie te voeren en acties naar de doelgroep op te zetten. De cultuurregio ondersteunt door materiaal te maken en ter beschikking te stellen. De lokale trekkers worden ondersteund in de opstart van nieuwe externe partners. De cultuurregio heeft extra aandacht voor de organisaties die werken met kwetsbaren en hun link met UiTPAS.
actorrol
- 2.1.7 De cultuurregio coördineert de participatietrajecten in de cultuur- en gemeenschapscentra waarbij we samen aan de andere participatiedrempels willen werken, naast de financiële.
regierol

Operationele doelstelling 2.2

Cultuurregio de Merode ondersteunt lokale cultuurwerkingen om jongere doelgroepen meer te betrekken bij het socio-culturele gebeuren.

Acties

- 2.2.1 Cultuurregio de Merode richt een werkgroep op met relevante actoren uit verschillende sectoren (jeugd, onderwijs, cultuur) om goede voorbeelden te verzamelen en kennis te delen.
regierol
- 2.2.2 Cultuurregio de Merode initieert een cultureel co-creatieproject met jongeren in hun dagelijkse leefomgeving.
We bekijken of we deze actie niet ombuigen richting een beleid en acties rond kunst- en cultuureducatie.
Actorrol
- 2.2.3 Cultuurregio de Merode stimuleert en ondersteunt de lokale cultuurwerkingen om in te zetten op toeleiding van jongere doelgroepen naar het culturele aanbod.
Via het netwerk kwetsbare jongeren in de cultuurregio bekijken we welke acties zinvol zijn voor deze doelgroep.
regierol

3. Strategische doelstelling 3

Cultuurregio de Merode wil de dynamiek tussen bruisende kernen en kwalitatieve open ruimte in het gebied verder stimuleren door het uitwerken van een verdiepend cultuuraanbod en het opzetten van innovatieve, transversale cultuurprojecten.

Zowel lokale besturen, lokale verenigingen als nieuwe culturele ondernemers kunnen aansluiting vinden bij het verhaal van de Merode en de identiteit van de regio verder uitbouwen.

Operationele doelstelling 3.1

Het Merodegebied vormt de voedingsbodem om een verdiepend cultureel aanbod in verschillende niches op te enten. Zo kan het gebied evolueren naar kunstengebied voor beeldende kunst, dans, klassieke muziek en literatuur.

Acties

- 3.1.1 Cultuurregio de Merode brengt programmatoren samen om een gezamenlijke projecten rond dans, klassieke muziek en literatuur te creëren.
regierol
- 3.1.2 Cultuurregio de Merode initieert locatieprojecten beeldende kunst en literatuur.
actorrol
- 3.1.3 Cultuurregio de Merode lanceert maakruimtes in het Merodegebied die beschikbaar zijn voor kunstenaars en culturele ondernemers. De maakruimtes zijn gelegen op plaatsen die het karakter van de Merode weerspiegelen.
In 2022 bekijkt de cultuurregio deze actie met de nodige realiteitszin. Is het mogelijk om deze actie iets te beperken en bijvoorbeeld te realiseren in samenwerking met de bibliotheken? Op basis van het antwoord kunnen we concrete plannen maken in '23 en '24.
actorrol
- 3.1.4 Cultuurregio de Merode stimuleert de gemeenten en de individuele kunstenaars om samen deel te nemen aan Atelier in Beeld.
regierol
- 3.1.5 Cultuurregio de Merode draagt bij aan een structurele werking rond folk, wereldmuziek en kleinkunst op erfgoedlocaties via een structurele ondersteuning van WESP VZW die jaarlijks het Merodefestival, meerdere concertavonden en muzikale wandelingen realiseert.
actorrol

Operationele doelstelling 3.2

In samenwerking met culturele partners en partners uit andere sectoren, wordt via kunstwerken in het landschap de identiteit en beleving van landschapspark de Merode versterkt.

Acties

- 3.2.1 Cultuurregio de Merode onderzoekt de mogelijkheden voor projecten kunst in de open ruimte in haar participerende gemeenten.
regierol

Operationele doelstelling 3.3

Cultuurregio de Merode identificeert kansen voor transversale projecten en activiteiten in de regio en brengt relevante actoren samen om die projecten en activiteiten te stimuleren.

Acties

- 3.3.1 De natuur en het erfgoed in de Merode stralen stilte, rust en ruimte uit. Een transversaal project vergroot de beleving van stilte, rust en ruimte zodat inwoners en bezoekers kunnen herbronnen.
actorrol
- 3.3.2 Een transversaal project tussen landbouw en cultuur, maakt verbinding tussen de cultuurwerking en het landschap van de Merode en zet landbouw op een positieve manier in de kijker.
actorrol
- 3.3.3 Cultuurregio de Merode zet haar schouders mee onder het feestjaar 900 jaar norbertijnen in de Merode in 2021.
actorrol – gerealiseerd
- 3.3.4 Vanuit het netwerk van cultuurambtenaren wordt er nagedacht of er een gezamenlijk initiatief dat coronaproof is kan ontwikkeld worden: Belpop Bonanza toer de Merode 2021.
actorrol – gerealiseerd

Operationele doelstelling 3.4

Cultuurregio de Merode groeit uit tot een duurzame organisatie die een volwaardige rol speelt in de Merode op vlak van erfgoed en cultuur.

Acties

- 3.4.1 Cultuurregio de Merode dient samen met de IOED de subsidieaanvraag voor een cultureel erfgoedcel de Merode en, volgt deze op en faciliteert de opstart van deze nieuwe cultureel erfgoedcel.
regierol - gerealiseerd
- 3.4.2 Cultuurregio de Merode werkt samen met de IOED en de cultureel erfgoedcel een duidelijk visie, organisatiemodel en toekomstplan uit voor de projectvereniging de Merode.
regierol
- 3.4.3 Binnen de projectvereniging de Merode wordt een wekelijks werkoverleg georganiseerd tussen de coördinatoren van de IOED, de cultuurregio en de erfgoedcel.
regierol
- 3.4.4 Cultuurregio de Merode zorgt voor een onderbouwde rapportering, begroting en planning van de eigen werking naar de raad van bestuur, stakeholders en de Vlaamse Overheid toe.
regierol
- 3.4.5 Cultuurregio de Merode neemt een billijk deel op in het dagelijks beheer en werking van de projectvereniging de Merode.
regierol
- 3.4.6 Cultuurregio de Merode volgt het dossier van de regiovorming op en de implicaties daarvan. Na beslissing van de raad van bestuur, onderneemt zij de nodige acties i.f.v. de toekomst.
regierol
- 3.4.7 De cultuurregio de Merode behandelt de uitstap van de stad Diest uit alle deelwerkingen van de projectvereniging.
regierol - gerealiseerd
- 3.4.8 De cultuurregio de Merode werkt mee aan uitbouw van een nieuwe website voor de projectvereniging en de VZW Landschapspark de Merode.
regierol